Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.minbuza.nl

Onze referentie
BZ2634386

Bijlage(n)
2

Datum 25 november 2026
Betreft Verslag Raad Algemene Zaken d.d. 19 november 2026

Geachte voorzitter,

Bij deze bied ik u het verslag van de Raad Algemene Zaken van 19 november 2026 aan.

De minister van Buitenlandse Zaken,

T.B.W. Berendsen

VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 19 NOVEMBER 2026

Op 19 november 2026 vond de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats in Brussel. Nederland werd vertegenwoordigd door de Permanente Vertegenwoordiger bij de Europese Unie. Op de agenda stonden het Commissiewerkprogramma, de terugkerende rechtsstaatsdialogen, en een informele beleidsdiscussie over de *Preparedness Union Strategy*. Daarnaast vond een door het voorzitterschap georganiseerd ontbijt over uitbreiding plaats en stonden er twee diversenpunten op de agenda: de simplificatieagenda en technologische neutraliteit in het volgend MFK. En marge van de RAZ vond een Intergouvernementele Conferentie (IGC) plaats met Montenegro in het kader van het toetredingsproces. In dit verslag wordt ook ingegaan op de EU-VK top die op 20 november jl. plaatsvond.

Commissiewerkprogramma 2027

De Europese Commissie presenteerde haar werkprogramma voor 2027.[1] Dit bevat de wetgevende en niet-wetgevende Commissievoorstellen voor het komende jaar. Het werkprogramma werd goed ontvangen door een brede groep lidstaten. Nederland verwelkomde met name de aandacht voor de interne markt en de vereenvoudigingsagenda, inclusief de aangekondigde effectbeoordelingen. Tot slot benoemde Nederland het belang van de samenwerking met de landen en gebieden overzee (LGO). Daarbij refereerde Nederland aan het non-paper waar met Frankrijk en Denemarken aan is gewerkt om de gezamenlijke belangen naar voren te brengen (bijgevoegd). Het non-paper gaat in op 1) het benutten van het geostrategische potentieel in het LGO-besluit, 2) het verbeteren van effectieve toegang van EU-fondsen door de LGO en 3) het verbeteren van de strategische positie van de LGO door verbeterde toegang tot *Global Europe*. Zoals gebruikelijk ontvangt de Kamer een kabinetsappreciatie van het Commissie Werkprogramma 2027 binnen zes weken na publicatie.

Rechtsstaatsdialogen Cyprus, Hongarije, Litouwen en Luxemburg

Tijdens de Raad vond voor de zestiende keer de landenspecifieke rechtsstaatdialoog plaats op basis van de landenhoofdstukken uit het rechtsstaatrapport 2026 van de Commissie. Deze keer stonden de landenhoofdstukken van Cyprus, Hongarije, Litouwen en Luxemburg op de agenda. Zoals gebruikelijk leidde de Commissie de afzonderlijke dialogen in met een korte samenvatting van haar bevindingen. De betreffende lidstaat gaf daarna een korte presentatie van de staat van de rechtsstaat in eigen land, waarna een ronde van vragen en antwoorden volgde.

In de discussie over het landenhoofdstuk Hongarije verwelkomde België in een Belgisch-Nederlandse interventie de stappen om de rechtsstaat te herstellen, waaronder versterking van het anti-corruptie raamwerk, en vroeg naar de coördinatie tussen verschillende autoriteiten betrokken bij corruptiebestrijding. Ook werd stil gestaan bij het belang van transparante en gestructureerde consultatie van het maatschappelijk middenveld in het wetgevingsproces. Tijdens de bespreking van het landenhoofdstuk van Luxemburg vroeg de Belgisch-Nederlandse interventie aandacht voor tijdelijke toegang tot officiële documenten.

Preparedness Union Strategy

Tijdens de lunch wisselde de Raad informeel van gedachten over de voortgang van de implementatie van de *Preparedness Union Strategy*. De Commissie presenteerde de geboekte voortgang op Europees niveau en introduceerde een Europese paraatheid dag, benadrukte daarnaast dat paraatheid primair een verantwoordelijkheid van de lidstaten is, en onderschreef hun bereidheid om de lidstaten hierbij actief te ondersteunen. Verschillende lidstaten noemden hun prioriteiten, waaronder verbeterde *foresight*, een *all-hazard* en *whole-of-society* aanpak, het versterken van maatschappelijke weerbaarheid, civiel-militaire samenwerking, bescherming van kritieke infrastructuur, en de

[1] Commission work programme 2027 - European Commission

ontwikkeling van *minimum preparedness requirements*.[2] Nederland onderschreef het belang van deze zaken en benadrukte dat voortgebouwd dient te worden op bestaande EU- en NAVO-initiatieven.

EU-uitbreiding
Voorafgaand aan de Raad organiseerde het Ierse voorzitterschap een ontbijtdiscussie over EU-uitbreiding met als centrale vraag hoe het huidige momentum op uitbreiding kan worden vastgehouden. EU-Commissaris voor uitbreiding Marta Kos gaf aan dat de Commissie vaart wenst te houden in het proces van de meest gevorderde kandidaat-lidstaten – te weten, Montenegro, Albanië, Oekraïne en Moldavië – met behulp van de recent gepresenteerde indicatieve routekaarten[3]. Tegelijkertijd is de Commissie zich ervan bewust dat de voortgang in het toetredingsonderhandelingen afhangt van de hervormingen die de kandidaat-lidstaten nog moeten doorvoeren, conform het op verdiensten gebaseerde toetredingsproces. Nederland gaf in de interventie aan de gemaakte hervormingsvoortgang in de kandidaat-lidstaten te steunen, maar dat de tempo in het hervormingsproces niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van hervormingen. Er dient voldoende tijd te zijn voor kandidaat-lidstaten om hervormingen op gedegen wijze door te voeren. Ook dient er voldoende tijd te zijn voor EU-lidstaten om dit vervolgens zorgvuldig te bespreken in de Raad, inclusief eventuele benodigde transitiemaatregelen en waarborgen, zoals de mogelijkheid om stemrechten op het Gemeenschappelijk buitenland- en veiligheidsbeleid (GBVB), belastingen en MFK tijdelijk te beperken, cf. motie lid Becker cs.[4] Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, spraken zich uit tegen bilateralisering van kwesties die los staan van het EU-*acquis* in het toetredingsproces.

Intergouvernementele Conferentie Montenegro
Na afloop van de Raad vond ook een Intergouvernementele Conferentie met Montenegro plaats om onder voorbehoud de onderhandelingshoofdstukken 16 (belastingen) en 22 (regionaal beleid) te sluiten. Nederland intervenieerde namens de Benelux, complimenteerde Montenegro met het onder voorbehoud sluiten van deze hoofdstukken en benadrukte het belang van harmonisatie met het EU-*acquis* op belastingen voor fiscale stabiliteit en tegengaan van oneerlijke concurrentie. Nederland, evenals verschillende andere EU-lidstaten, moedigde Montenegro aan om aandacht te blijven besteden aan administratieve capaciteit, dit is belangrijk voor zowel de eerder genoemde fiscale stabiliteit als toekomstig management van EU-cohesiebeleid door Montenegro.

Diversenpunten
Omnibussen
Het voorzitterschap lichtte de stand van zaken op de Omnibusvoorstellen toe en wees op de voortgang sinds de vorige Raad, met onder meer een Raadspositie op de Omnibussen Digitaal en Energieproducten. De Commissie verwelkomde de voortgang en riep op het momentum hoog te houden. Het kabinet onderschrijft dit belang en is in brede zin voorstander van verduidelijking en stroomlijning van regelgeving, met behoud van de beleidsdoelen. Het kabinet zet daarbij ook in op een zorgvuldig wetgevingsproces waarbij gebruikt wordt gemaakt van effectbeoordelingen.

Technologische neutraliteit in het volgend MFK
Tijdens de Raad presenteerde Tsjechië een non-paper waarin wordt gepleit voor een gelijke behandeling van kernenergie en hernieuwbare energie in het volgende MFK, op basis van technologische neutraliteit. Het non-paper is medeondertekend door België, Bulgarije, Kroatië, Frankrijk, Hongarije, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije. Enkele lidstaten wezen op de reeds bereikte deelakkoorden over de verschillende onderliggende MFK-verordeningen, waarin bepalingen op kernenergie zijn opgenomen. Zij waarschuwden voor het openbreken van het bestaande compromis.

---

[2] Voor uitgebreide appreciatie van de *Preparedness Union Strategy* en uitleg van genoemde begrippen graag verwijzing naar het BNC-fiche, Kamerstuk 22 112, nr. 4156.
[3] 2026 Communication on EU Enlargement Policy - Enlargement and Eastern Neighbourhood
[4] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2447.

Nederland intervenieerde niet bij dit agendapunt. De Commissie benadrukte dat de verschillende MFK-voorstellen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van kernenergie en aan onderzoek op dit terrein.

Overig

SAFE-lening aan Hongarije

Tijdens de Raad hebben de lidstaten akkoord gegeven op de toekenning van een lening van EUR 5,4 miljard aan Hongarije onder SAFE (het EU-instrument ten behoeve van investeringen in de Europese defensie-industrie). Op 15 oktober jl. diende Hongarije een nieuw en aangepast verzoek voor deze lening bij de Commissie in. Op 28 oktober jl. oordeelde de Commissie dat Hongarije voldeed aan de voorwaarden voor het gebruik van het SAFE-instrument, zoals opgenomen in artikel 4 van de SAFE-verordening, en publiceerde het een voorstel voor een uitvoeringsbesluit van de Raad voor de toekenning van deze lening.

EU-VK top

Op 20 november jl. vond de tweede EU-VK top plaats. De voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen en de voorzitter van de Europese Raad Antonio Costa ontvingen de Britse minister-president Burnham in Brussel. Ook waren verschillende commissarissen en leden van het kabinet van het Verenigd Koninkrijk aanwezig.

Tijdens de top is overeenstemming bereikt over een pakket van drie overeenkomsten. De eerste overeenkomst gaat over sanitaire en fytosanitaire maatregelen (SPS). Dit pakket maakt het exporteren van voedsel- en landbouwproducten naar het VK, en ook vanuit het VK naar de EU, eenvoudiger doordat handelsbelemmeringen kunnen worden teruggebracht. De tweede overeenkomst gaat over het koppelen van het emissiehandelssysteem van het VK aan het systeem van de EU (ETS). Deze overeenkomst zorgt onder andere voor een gelijk speelveld tussen de EU en het VK. Onze bedrijven profiteren hiervan. Hiermee is ook invulling gegeven aan de motie Verkuijlen[5] over actieve inzet voor het verlagen van handelsbelemmeringen via EU-afspraken met het VK. De derde overeenkomst gaat over jeugdmobiliteit (*Youth Experience Scheme* (YES)). Onder deze overeenkomst kunnen jongeren uit EU-lidstaten makkelijker werken, studeren en reizen in en naar het VK. Ook kunnen Britse jongeren naar EU-lidstaten komen om te studeren of reizen, en onder bestaande voorwaarden te werken. Lidstaten gaan zelf over het aantal jongeren dat zij toelaten voor werk. De vastgestelde aantallen zijn wederkerig. Het quotum voor de regeling is gesteld op 100.000 jongeren, die op basis van bevolkingsomvang worden verdeeld over de EU-lidstaten. Het aandeel voor Nederland wordt daarmee maximaal vierduizend. Er komt een minimumquotum van vijfhonderd deelnemers voor kleine lidstaten. Hiermee wordt het aandeel voor Nederland lager.

Er is tijdens de top geen overeenkomst bereikt over collegegelden. Wel is afgesproken dat de komende zes maanden wordt onderhandeld over de hoogte van collegegelden voor alle EU-studenten, ook de studenten die niet aan het YES-programma deelnemen, waarbij het binnenlandse tarief dat Britse studenten in het VK aan collegegelden betalen het uitgangspunt is.

Na afloop van de top is een gezamenlijke verklaring uitgegeven.[6] Voor Nederland is belangrijk dat afspraken zijn gemaakt over het afronden van onderhandelingen over de integratie van het VK in de Europese elektriciteitsmarkt in 2027, onder andere om duidelijkheid te bieden aan wind op zee ontwikkelaars. In de verklaring is ook aandacht voor de samenwerking tussen de EU en het VK op het gebied van asiel- en migratie, waaronder in de gezamenlijke aanpak van oversteken op het Kanaal en de samenwerking van de EU en het VK op het gebied van asiel. Dit is in lijn met motie Van Asten.[7]

---

[5] Motie 36 945-XVII, nr. 12

[6] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16174-2026-INIT/en/pdf

[7] Motie 32 317, nr. 1032

Verder wordt in de verklaring de brede relatie van de EU met het VK weerspiegeld en het belang van een hechte relatie tussen de EU en het VK nadrukkelijk onderstreept.

Non-paper on the consideration of the interests of the OCTs in the MFF for the period 2028-2034 [FR, NL, DK]

Overseas countries and territories (OCTs), whose status is defined in Article 198 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), have "special relations" with certain EU Member States, which justifies their association to some of EU policies. As outposts for the Union in strategic areas such as the Arctic, the Indo-Pacific and the Caribbean, they are structuring territories for the Union's action. From managing global issues to securing trade routes, including strategic supplies, the European Union has, through the OCTs, solid relays of influence throughout the world, which help to spread its interests far beyond the internal market.

However, the relationship between the EU and the OCTs still needs to be consolidated. It is being tested by foreign influence strategies and emerging challenges. In view of international instability and the interest shown by external powers, the Union must reaffirm its commitment to these territories commensurate with their geopolitical importance, and maximize the benefits from this relationship.

Therefore, it is important that the next Multiannual Financial Framework (MFF) secures access to the relevant Union's budgetary instruments by OCTs. Increased political support is indeed necessary to foster economic and social development and to establish close economic relations with the Union as set out in Article 198 TFEU. The Union must also ensure support and greater transparency in the allocation of the funding available under the Overseas and Greenland Association Decision (DOAG), the deployment of which must be carried out in close coordination with each OCT and the Member State concerned. Therefore, in order to enable the OCTs to exploit the potential of funds to which they are eligible, the financing provided for in the direct and indirect management programmes (pillar 2) must be accessible for these territories.

All these elements call for a deepening of the EU-OCT relationship, according to a balanced approach to the diverse geographies, without losing sight of the long period covered by the next MFF. In view of international instability, the Union must continue to offer all OCTs predictable support. These negotiations are also an opportunity to propose renewed partnerships in priority areas such as industry, infrastructure, critical raw materials, digital and maritime connectivity, energy transition, tourism, fisheries, waste management, fighting climate change and defense, and to prepare a real strategy for the integration and financing of the OCTs in the Union's internal and external action. As such, one of the challenges of the next MFF will be the operationalisation of the OCTs' eligibility into geographical (and global) pillars of the future instrument "Global Europe" in their respective locations, as included in the partial general approach adopted in the General Affairs Council on June 16th.

1. **Deploy the geostrategic potential of the OCTs in the next Overseas and Greenland Association Decision (DOAG)**

The next MFF will be an opportunity to improve the specific association decision between the EU and the OCTs (DOAG). As a tool for cooperation and development aid between the EU and the OCTs, the DOAG has already proved its usefulness and relevance to structure the relationship between the OCTs and the EU. Nevertheless, as the geostrategic importance of the OCTs increases, **the DOAG would benefit from maintaining financing channels in the form of direct budgetary support based on separate territorial and regional envelopes.** Maintaining the territorial envelope is essential to address island-specific challenges that cannot be addressed via the regional envelope. **A better involvement of Member States and OCTs in the decisions taken in the context of the implementation of DOAG (such as the allocation of the non-allocated funds for example) should also be promoted.**

The next DOAG must also ensure a balanced distribution of funding over the various OCTs according to the needs of the OCTs. The regional distribution of the envelopes must reflect the sustainable development imperatives as well as the geopolitical and demographic importance of each of the areas covered, in the short, medium and long terms. This balanced distribution involves that the allocation of funds is based on specific and transparent criteria while reflecting individual

OCTs' geostrategic importance to the EU and recognising the principles and historical reasons for specific allocation of funds.

In addition, the Union must secure and strengthen the spectrum of areas of cooperation with the OCTs, so that they contribute to its strategic interests and sustainable development imperatives. The negotiations for the next MFF are an opportunity to extend in the DOAG the eligibility of expenditure to other domains for the OCTs. Enlarged domains of cooperation will strengthen the EU's strategic autonomy in the area, and contribute to a sustainable growth in the OCTs. The OCTs' mineral wealth makes them key areas for achieving the objectives of the Global Gateway strategy, in conjunction with the RESourceEU strategy. Initiatives on telecommunications infrastructure, connectivity and digitalisation (submarine cables), satellite observation to improve weather forecasting and prevent natural disasters are being developed. These initiatives must be continued, and contribute to the necessary strategic autonomy of the Union.

2. **Improve OCT participation in direct management programmes (pillar 2).**

Pillar 2 regulations, including the European Competitiveness Fund (ECF) and Horizon Europe, represent significant funding opportunities for the OCTs.

It will be necessary, when the Commission will prepare calls for projects, to put the eligibility of OCTs to these funds into practice and, for the EU, alongside with respective Member States, to strengthen OCTs' administrative capacities in order to increase their participation to the funds under direct management, and to address the difficulties they face in submitting competitive projects. The obstacles encountered by the entities established in the OCTs are explained in particular by a less developed capacity in engineering of European projects and the limited number of potential promoters.

While maintaining and ensuring the integrity of an approach based on excellence, the Commission must provide that calls for projects and grant mechanisms are, also in the specific, accessible and that administrative burdens for potential beneficiaries are reduced, including in OCTs. Such involvement will demonstrate the Union's interest in the unique assets and potential of these territories and strengthen their sense of belonging to the European project. This can be further strengthened via calls for projects that take into account challenges and specificities that can be encountered by OCTs.

3. **Enhance the strategic positioning of OCTs by strengthening their access to the Global Europe instrument**

The OCTs are territories with the status of Associated States, as stated in Article 198 TFEU, and as such can benefit from EU External Action Funds. As they are located in strategic spaces, it is necessary to involve them in the achievement of the objectives of the EU's external action. **To this end, we welcome the extension of the eligibility for OCTs to all the pillars of the future Global Europe instrument in the partial general approach, including the geographical pillars of their respective location basins**.

The future framework should therefore facilitate, where appropriate, the complementary use of funding under the DOAG and the Global Europe instrument for regional projects involving OCTs, with a view to strengthening regional cooperation, promoting sustainable development and maximising the impact of EU external action. The arrangements for mixing Global Europe and Interreg programme funding should be clarified, in order to promote better cooperation between the OCTs and the outermost regions (ORs), with the benefit of a stronger foothold in their respective geographical basins.

France, the Netherlands and Denmark invite the Presidency, the Commission and the other Member States to support the inclusion of these suggestions in the draft revision of the DOAG for the period 2028–2034, as well as, where relevant, in the draft regulations of the other MFF headings such as "Global Europe", Interreg, the European Competitiveness Fund (and other sectoral regulations of Pillar 2 where appropriate), fully in line with the text as agreed by the Council in the partial general approach, and encourage to start thinking about the definition of an OCT strategy in the Union's external action and how it could be aligned with existing strategies such as *The Strategy for the Outermost Regions* and *the EU Strategy for Islands*, by soliciting all the actors concerned.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

TER BESLISSING

Aan M
Van Bescherming persoonlijke levenssfeer
Via
Kopie aan
Afgestemd met

Datum
23 november 2026

Onze referentie
BZ2634386

Opgesteld door
Bescherming persoonlijke levenssfeer

Uiterlijk bij
24 november 2026

Plandatum/Deadline Kamer
26 november 2026

nota

Verslag Raad Algemene Zaken d.d. 19 november 2026

Aanleiding

Op 19 november 2026 vond de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats in Brussel.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord op de inhoud van het verslag en uw ondertekening van de aanbiedingsbrieven aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer.

Kernpunten

Geagendeerd waren onderstaande onderwerpen:

- Uitbreidingsontbijt;
- Commissiewerkprogramma 2027;
- Rechtsstaatsdialogen;
- *Preparedness Union Strategy*;
- EU-uitbreiding;
- Omnibussen;
- Technologische neutraliteit in het volgend MFK.

Tevens informeert het kabinet middels dit verslag de Kamer over het LGO-besluit in het kader van de MFK-onderhandelingen, de SAFE-lening aan Hongarije, de Intergouvernementele Conferentie met Montenegro, en de EU-VK top van 20 november jl.

Toelichting

n.v.t.